

HUNGARIAN ABSTRACTS UNGARISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

ÖSSZEFOGLALÓK

HESSEL J. ZONDAG & MARINUS H.F. VAN UDEN (3. o.)

„My Special Prayer”: A self, az isten és az imádság: A cikk bemutatja, milyen hatást gyakorol a vallásos viselkedésre az önimádat, az énközpontú társadalmak egyik fontos személyiségjegye. Napjaink nyugati kultúráját általában önmegvalósításra törekvő, expresszív individualistának tartják. Erre a mintára az a legjellemzőbb, hogy az emberek hajlamosak arra, hogy önmagukat isteni jellemzőkkel ruházzák fel. A pszichológiában ezt nárcizmusnak hívják. A nárcizmus széles spektruma azt mutatja, hogy az én isteni jellemzőkkel való felruházására törekvő próbálkozások nem mindig járnak sikerrel. Az ilyen személyek arról álmodoznak, hogy az istenekkel egy szintre kerülhetnek, énképük ugyanakkor túl törekeny ahhoz, hogy ezek a próbálkozások sikerrel járjanak. Ennek a nárcisztikus törekvésnek a sikeressége kihat a vallásos tevékenységekre, például imádkozásra is. Korábbi empirikus kutatásokra és egy esettanulmányra építve bemutatjuk, hogyan függ össze egymással az önbálványozás, a nárcizmus és az imádkozás. Azok, akik sikerrel istenítik magukat, másként imádkoznak, mint azok, akik ebben sikertelenek. Előbbiek imáikat önmagukhoz vagy egy névtelen felsőbb hatalomhoz intézik, utóbbiak egy személyes Istenhez.

Kulcsszavak: énközpontúság, self, nyílt vagy burkolt önimádat, imádkozás, nárcizmus

KÖTELES FERENC & SIMOR PÉTER (20. o.)

Modernkori egészségfeltés, szomatoszenzoros amplifikáció, egészségszorongás és jóllét: Keresztmetszeti vizsgálat: A kutatás célja a modernkori egészségfeltés, a szomatoszenzoros amplifikáció, az egészségszorongás és a pszichológiai jóllét közötti kapcsolat vizsgálata volt. A keresztmetszeti kérdőíves vizsgálatban 180 háziorvosát látogató beteg (átlag életkor = 48.2 ± 15.76 év) és 344 alsóéves egyetemista (átlag életkor = 21.5 ± 2.09 év) töltötte ki a Modernkori Egészségfeltés Skálát, a Szomatoszenzoros Amplifikációs Skálát, az Egészségszorongás Kérdőív rövidített változatát, a Pozitív és Negatív Affektivitás Kérdőívet, valamint a WHO-5 kérdőívet. Az eredmények alapján a szomatoszenzoros amplifikáció és az egészségszorongás egymástól függetlenül is kapcsolódnak a modernkori egészségfeltéshez. Az egészségszorongás és a jóllét között fordított irányú kapcsolat adódott. A korrelációs elemzés eredményei szerint a modernkori egészségfeltés nem korrelált a jólléttel és gyenge pozitív kapcsolatban állt a pozitív affektussal, a regressziós vizsgálatban viszont pozitívan kapcsolódott mindkét változóhoz a szocioökonómiai változók, a negatív affektivitás és az egészségszorongás kontrollálása után. A modernkori egészségfeltést rendszerint maladaptív kognitív struktúrának tartják, ám jelen eredmények alapján ez az álláspont átgondolandó lehet.

Kulcsszavak: szomatoszenzoros amplifikáció, egészségszorongás, jóllét, észlelt kontroll

BENCE TAKÁCS & ZOLTÁN KMETTY (34. o.)

Sport mint szocializációs „eszköz”: Civil szervezetek munkájában való részvétel és a sportolás közötti korreláció 15–18 évesek körében: A társadalmi tőke pozitív hatására számos tanulmány rámutatott az elmúlt 10–20 évben, azonban a társadalmi tőke keletkezésére kevesebb hangsúlyt fektettek. A legtöbb szerző a társadalmi tőke kialakulása mögött implicit módon szocializációs hatást feltételez. Ezt megerősítik azok a tanulmányok is, amelyek panel kutatások adatait felhasználva jelentős összefüggést mutattak ki a fiatal- és kora felnőttkori civil aktivitás és az általános bizalmi szint között. Tanulmányunkban azt vizsgáljuk, hogy a társadalmi tőke egyik fontos indikátorát, a civil szervezeti tagságot, milyen módon befolyásolja a fiatalok (15–18 évesek) körében a sportolás. Két adatfelvétel alapján (*Ifjúságkutatás 2000, 2008*) a sportoló fiatalok nagyobb valószínűséggel vesznek részt a civil szervezeti munkában. Sőt modelljeinkben a sport fontosabb háttérváltozóknak bizonyult, mint a gazdasági vagy a kulturális erőforrásokhoz való hozzáférés. Bár ennek részben strukturális okai is vannak, azon a véleményen vagyunk, hogy a társadalmi tőke szempontjából elsősorban a közösségben való részvétel, illetve az ebből kialakuló kapcsolati háló a fontos tényező. Ennek pedig a fiatalkori sportolás jó alapja lehet.

Kulcsszavak: társadalmi tőke, szabadidő, 15–18 éves korosztály, sportolás, civil szervezeti tagság

HELENE YBRANDT (54. o.)

Az önbevallással mért családi és pszichés problémák trendje a svéd kamaszok körében az elmúlt 10 évben: A kutatás a svéd kamaszok problémáinak súlyosságát kívánta feltárni, melyhez az Adolescent Drug Abuse Diagnosis (ADAD, kamaszkori kábítószer-használati diagnózis) interjú segítségével 2000-ben, illetve 2010-ben kérdezőbiztos által gyűjtött, illetve önbevalláson alapuló adatokat használt fel. A családi viszonyokra, pszichés állapotra és problémákra vonatkozó adatokat a 15–17 éves kamaszok körében, két véletlenszerűen kiválasztott mintán (2000-ben 121 fő, 2010-ben 485 fő) gyűjtötték. A 2000-ben, illetve 2010-ben végzett, kérdezőbiztos által minősített, illetve önbevalláson alapuló vizsgálat eredményeit összehasonlítva nem tapasztalható változás a kamaszok problémáinak súlyosságát illetően – nem nőtt az eltérés a nemek, illetve az eltérő társadalmi és gazdasági háttérű csoportok között. A lányok ugyanakkor súlyosabbnak ítélték a családi kapcsolataikon belüli problémákat, mint a fiúk. A kamaszok 2010-ben 2000-hez képest kevesebb pszichés problémáról (pl. súlyos szorongás, feszültség, megértési zavar, figyelemzavar, emlékeztettség, továbbá a családon belüli vagy kívüli kapcsolati problémák - pl. a testvérek közötti problémák, illetve a mások iránti bizalmatlanság) számoltak be. A kamaszok mentális egészségének előmozdítása érdekében a következő évtizedben kiemelt feladat feltárni a kapcsolati problémákat, például a családon kívüli személyekkel kapcsolatos bizonytalanság kérdéseit.

Kulcsszavak: kamaszkori kábítószer-használati diagnózis (ADAD), kamaszok, mentálhigiéné, család, kapcsolati problémák

KHODARAHIMI SIAMAK, HAYDAR DEGHANI & MOHAMMADHADI NIKPOURIAN (68. o.)

Mentálhigiéné és megküzdési módok Fars tartomány ivóvízhiánytól sújtott lakosságának körében: Ökopszichológiai kitekintés: A kutatás egyik célja az volt, hogy egy iráni mintán megvizsgálja az ivóvíz hiányának hatását a vidéki lakosság mentálhigiénéjére és megküzdési módjaira, továbbá hogy tisztázza, vajon a nem, lakóhely, családi állapot, munkahely és tanulmányok befo-

lyásolják-e ezeket. A kutatás az iráni Darab és Eghlid városok környékén élő 1198 vidéki lakosra terjedt ki. A vizsgálat során egy demográfiai kérdőívet, az Általános Egészségi Kérdőívet (General Health Questionnaire 28, GHQ-28) és az ivóvíz hiányával való megküzdés módszereinek (Coping Styles with Drinking Water Crisis, CSDWS) skáláját használták. A CSDW-skála az alábbi négy tényezőre terjed ki: (1) a vízfogyasztás optimalizálását célzó módszerek, (2) vízmentes technológiák és társadalmi változások, (3) csúcstechnológiák használata a víztakarékosságban, illetve (4) érzelemfókuszú-elkerülő megküzdési módok. Azok a vidéki lakosok, akik nem szenvedtek hiányt ivóvízben, sokkal magasabb szintű racionális megküzdési módokat alkalmaztak, alacsonyabb volt a pszichopatológiai mutatójuk, és kevésbé voltak hajlamosak érzelemfókuszú-elkerülő megküzdési módokra, mint az ivóvíz hiányától szenvedő vidéki lakosok. A mintán igazolódott a lakóhely, családi állapot, tanulmányok és munkahely hatása a megküzdési módokra és mentálhigiéniére.

Kulcsszavak: ivóvízhiány, megküzdési módok, mentálhigiénié, demográfiai adatok

ŽELJKO BURCAR (87. o.)

Az iskolaigazgató szerepe Horvátországban: Oktatási menedzser, vezető vagy adminisztrátor: A tanulmány azokat az oktatásirányításra, illetve az oktatási intézmények vezetésére vonatkozó kérdéseket vizsgálja Horvátországban, amelyek további kutatások és vizsgálatok kiinduló pontjává szolgálhatnak. A tanulmány az iskolaigazgató szerepét elemzi napjaink oktatásában, viharos környezetben, növekvő felelősség és túlterhelt időbeosztás mellett. A kapott adatok szerint Horvátországban az iskolaigazgatóknak nyolc különféle szerepkörben kell helytállniuk: a) információgyűjtő és -terjesztő, b) kommunikátor, c) stratégia és tervező, d) szervezeti vezető, adminisztrátor és szervező, e) oktatási vezető és oktató, f) értékelő, g) diák és h) összekötő a közösség felé. Az igazgatói szerepkörök irányultsága: a) emberek, b) feladatok/célok, c) az iskola, mint szervezet és d) az iskolán belüli folyamatok. Az ebből az irányultságból következő feladatok az ideális adminisztratív folyamat részei: tervezés, döntéshozás, szervezés, koordinálás, kommunikálás, befolyásolás és értékelés, az iskolavezetés öt területén: képzési program, diákok, dolgozók, közösségi kapcsolatok, fizikai feltételek és vezetés.

Kulcsszavak: iskola, menedzsment, oktatásügy, vezetés, oktatásirányítás, igazgatói feladatok